

Esas Sayısı : 2010/50 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2016/40
Karar Tarihi : 22.12.2016

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Demokratik Sol Partinin 2009 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında, öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görülmüştür.

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında "*İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı*" öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "*Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 19.2.2013 tarihli ve C.02.0.CBS.0.01.02.04/439 sayılı yazılarına ekli listede aktif görünmesine rağmen Demokratik Sol Partinin teşkilatlandığı otuz iki ile ait 2009 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilir. Şayet, parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağlı olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca, partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. bir takım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde, bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği; 70. maddesinde, siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı; 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre, parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin, bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulmuş olduğunu göstermektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan dolayı 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

Bu itibarla, Demokratik Sol Partinin 2009 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına, Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 22.12.2016 tarihinde karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

9. Demokratik Sol Partinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2009 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

10. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2009 yılı gelirlerinin 16.380.118,12 TL, giderler toplamının 42.639.525,91 TL, gelecek yıla devreden nakit tutarının 23.608.798,35 TL olduğu anlaşılmaktadır.

11. Partinin 2009 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2009 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

12. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 4.583.941,78 TL olup bunun 3.937.772,10 TL'si faiz gelirlerinden, 393.402,00 TL'si aday aidat gelirlerinden, 965,00 TL'si yayın satış gelirlerinden, 230.552,62 TL'si örgütlerden aktarılanlardan, 21.250,06 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

15. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

16. Partinin 2009 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 11.796.176,34 TL olup bunun 43.608,00 TL'si adaylık aidatlarından, 74.097,86 TL'si üye aidatlarından, 180,00 TL'si yayın gelirlerinden, 75.863,73 TL'si faaliyet gelirlerinden, 189.115,31 TL'si bağışlardan, 3.679,22 TL'si faiz gelirlerinden, 11.409.632,22 TL'si genel merkez yardımlarından oluşmaktadır.

17. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

18. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

19. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 30.761.317,67 TL olup bunun 1.132.106,87 TL'si personel giderlerinden, 6.382.700,66 TL'si genel yönetim giderlerinden, 11.329.687,55 TL'si seçim, propaganda giderlerinden, 11.587.778,20 TL'si il örgütlerine yardımlardan, 267.925,00 TL'si bina giderlerinden, 14.737,87 TL'si demirbaş giderlerinden, 46.381,52 TL'si verilen iş avanslarından oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit (kasa/banka) tutarı 23.531.477,19 TL'dir.

20. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

1- Hasan Suna adına kayıtlı telefona ait görüşme bedellerinin Parti bütçesinden karşılanma nedeni sorulmuştur.

Yevmiye Tarih ve No	Telefon No	Tutar
19.1.2009/155	0.505.844 79 03	169,52
19.1.2009/155	0.505.844 79 05	10,26
19.1.2009/155	0.505.844 79 04	83,69
8.2.2009/338	0.505.844 79 03	135,97
8.2.2009/338	0.505.844 79 04	127,9
8.2.2009/338	0.505.844 79 05	14,05
19.3.2009/708	0.505.844 79 05	25,77
19.3.2009/708	0.505.844 79 04	145,03
19.3.2009/708	0.505.844 79 03	13,88
14.4.2009/912	0.505.844 79 05	10,37
14.4.2009/912	0.505.844 79 04	236,05
14.4.2009/912	0.505.844 79 03	13,88
18.5.2009/1107	0.505.844 79 04	113,74
18.5.2009/1107	0.505.844 79 03	20,05
Toplam		1.120,16

Parti yetkilileri, kendilerine verilen süre içerisinde herhangi bir savunma yapmamışlardır. Siyasi parti tüzel kişiliği ile bir ilişkisi kurulamayan bu giderler kişisel harcama olarak değerlendirilmiştir.

Kişiler adına kayıtlı telefonun görüşme bedelleri Parti bütçesinden ödenemez. 1.120,16 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2- Kişi adına kayıtlı telefonlara alınan kontör bedellerinin Parti bütçesinden karşılanma nedeni sorulmuştur.

Yevmiye Tarih ve No	İçerik	Firma, Fatura Tarih ve No	Tutar
19.1.2009/155	Kontör	Kahveci Ltd.Şti., 19.1.2009/0005	15
11.3.2009/637	Kontör	Türkmen sarraflık Nakliyat Ltd.Şti. 5.3.2009/0008	18
30.3.2009/802	Kontör	Türkan Ünlü/Eceabat 15.3.2009/0008	19
30.3.2009/802	Kontör	Türkan Ünlü/Eceabat 15.3.2009/0009	18,5
Toplam			70,5

Parti yetkilileri, kendilerine verilen süre içerisinde herhangi bir savunma yapmamışlardır.

Siyasi parti tüzel kişiliği ile bir ilişkisi kurulamayan bu giderler kişisel harcama olarak değerlendirilmiştir.

Kişiler adına kayıtlı telefonun kontör bedelleri Parti bütçesinden ödenemez. 70,50 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

3- Aşağıdaki tabloda belirtilen ve kişiler adına veya isimsiz olarak düzenlenen otobüs ve uçak biletlerine ait seyahat giderlerinin Parti bütçesinden karşılanma nedeni sorulmuştur.

Seyahat Giderlerine Ait Tablo

Yevmiye tarih ve No	Yolcunun Adı Soyadı	Türü	Tutarı	Açıklama
1.7.2009/51	Hasan Macit	1 adet elektronik bilet yolcu seyahat belgesi	94	Görevlendirme oluru yok.
12.1.2009/96	Şadan Şimşek	3 adet otobüs bileti	52	Görevlendirme oluru yok.
17.1.2009/148	Ahmet Bilal	1 adet otobüs bileti	25	Görevlendirme oluru yok.
19.2.2009/451	Ahmet Güzel	1 adet elektronik bilet yolcu seyahat belgesi	159	Görevlendirme olurunda 11-16 Şubatta İstanbul ve Ankara'da görevlendirildiği yazılı olduğu halde bilet tarihi 8.2.2009'dur. Elle sonradan DSP yazılmış.
28.4.2009/987	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	30	
18.5.2009/1107		1 adet otobüs bileti	120	
9.6.2009/1235	Mehmet Karaçay	1 adet elektronik bilet yolcu seyahat belgesi	84	Görevlendirme oluru yok. DSP adı elle sonradan yazılmış.
1.10.2009/1957	Serdar Savaş	1 adet elektronik bilet yolcu seyahat belgesi	174	Görevlendirme oluru yok. DSP adı elle sonradan yazılmış.
15.11.2009/2247	İsimsiz	1 adet otobüs bileti (Mardin Seyahat)	180	Görevlendirme oluru yok.
15.11.2009/2247	İsimsiz	1 adet otobüs bileti (Dilmenler Seyahat)	80	Görevlendirme oluru yok. DSP adı elle sonradan yazılmış.
17.11.2009/2260	Hasan Macit	1 adet otobüs bileti	32	Görevlendirme oluru yok.
		TOPLAM	1.030,00	

Parti yetkilileri, kendilerine verilen süre içerisinde herhangi bir savunma yapmamışlardır.

Siyasi parti tüzel kişiliği ile bir ilişkisi kurulamayan bu giderler kişisel harcama olarak değerlendirilmiştir.

Ödeme belgelerine görevlendirme oluru eklenmediğinden, söz konusu seyahat giderlerinin parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmemektedir. 1.030,00 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

4- Aşağıdaki tablolarda belirtilen kişisel harcamaların Parti bütçesinden karşılanma nedeni sorulmuştur.

Tablo-1

Yevmiye Tarih ve No	Açıklama	Tutar
24.2.209/491	Dursun Ali Sönmez adına Atlantik Restaurant/ Erzincan faturası.	270
10.2.2009/352	Dursun Ali Sönmez adına restaurant, seyahat ve konaklama faturaları. Görevlendirme oluru yok. 160 TL'lik Ankara konaklama faturasının etkinliğin düzenlendiği il ile ilgisi yoktur.	1.455
19.2.2009/451	Ahmet Güzel adına TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığının	54

	9.2.2009/547862 nolu faturası	
11.3.2009/638	Dolunay Ltd.Şti. 11.3.2009/607754, Cenaze Hizmetleri (Nejat İlgün-Saime'nin babası)	250
26.6.2009/1339	Gazi Kitabevinin 26.6.2009/732911 nolu faturası ile alınan muhtelif çocuk ve boyama kitapları	180
1.10.2009/1957	Serdar Savaş'a ait TAV İstanbul kısa süreli park ücreti	94

Parti yetkilileri, kendilerine verilen süre içerisinde herhangi bir savunma yapmamışlardır.

Siyasi parti tüzel kişiliği ile bir ilişkisi kurulamayan bu giderler kişisel harcama olarak değerlendirilmiştir.

Boyama kitabı, partiyle ilişkisi kurulmayan kişilerin cenaze giderleri kişisel harcamalardır. Ayrıca görevlendirme olurunda ismi bulunmayan kişilere ait ödemeler Parti bütçesinden yapılamaz. Kişisel giderlere ilişkin ödemelerin Parti bütçesinden yapılması nedeniyle toplam 2.303,00 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

5- Aşağıdaki tabloda giderleri karşılanan araçların kime ait olduğunun belirtilmesi ile bu giderlerin Parti tarafından karşılanmasını gerektirecek kanıtlayıcı belgelerin gönderilmesi istenmiştir.

Yevmiye Tarih ve No	Plaka No	İçerik	Tutar
19.1.2009/154	09 AK 559	Önder Ticaret/Aydın 8.1.2009 tarihinde alınan motorin: 137,89 Kutlay Petrol/İzmir 14.1.2009 tarihinde alınan motorin: 159,33	297,22
	09 AK 559	Önder Ticaret/Aydın 30.12.2008 tarihinde alınan motorin: 158,51 Önder Ticaret/Aydın 23.1.2009 tarihinde alınan motorin: 160,01	318,52
6.1.2009/38	55 NR 424	3 ayrı yerden (Ankara-Çorum-Samsun) 30.12.2008- 4, 5.1.2009 tarihlerinde alınan kurşunsuz benzin	381,23
12.1.2009/94	06 YD 981	3 ayrı yerden (Ankara-Yerköy) 10-11.1.2009 tarihlerinde alınan kurşunsuz benzin	344,98
17.1.2009/148	34 LYV 74	2 ayrı yerden (Edirne-Tekirdağ) 6-9.1.2009 tarihlerinde alınan kurşunsuz benzin	228
20.1.2009/174	55 NR 424	4 ayrı yerden (Ankara-Çorum-Samsun) 13-16.1.2009 tarihlerinde alınan kurşunsuz benzin	468,02
16.2.2009/410	55 NR 424	5 ayrı yerden (Ankara--Samsun) 8-15.2.2009 tarihlerinde alınan kurşunsuz benzin	512,67
13.2.2009/388	24 T 0116	Faturada yazan: Dursun Ali Sönmez 24 T 0116, 30.1.2009/0318719 nolu fatura	250
13.2.2009/388		Zaimoğlu Petrol'den alınan Elazığ yazar kasa fişi 20.12.2008/78 nolu fiş. İsim olarak Ali Kaya yazıyor.	100
6.3.2009/599	55 NR 424	5 ayrı yerden (Ankara-Samsun) 26.2-4.3.2009 tarihlerinde alınan kurşunsuz benzin	445,05
20.3.2009/718	06 YD 981	4 ayrı yerden (Ankara-Kayseri-Kırşehir) 14-19/3/2009 tarihlerinde alınan kurşunsuz benzin	632,04
1.4.2009/820	06 KIB 24	Hidroğlu Ltd.Şti./Tarsus 26.3.2009/154 nolu fiş kurşunsuz benzin	165,01
13.4.2009/904	07 BAT 67	Eryapı Ltd.Şti./Akyurt-Ankara 11.4..2009 tarihlerinde alınan eurodizel	113,02
14.5.2009/1090	09 AK 559	Gökkuşluğu Ltd.Şti./Aydın 10.5..2009 tarihlerinde alınan motorin	130,02
16.6.2009/1275	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Yürek Ltd. şirketinden 15.6.2009/000017 nolu fiş ile 134 TL akaryakıtın	134

		hangi araca alındığının bildirilmesi.	
16.6.2009/1275	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Pamukkale Ltd. şirketinden (Aydın) 12.6.2009/000180 nolu fiş ile 168 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	168
23.6.2009/1316	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Bakırcı Ltd. şirketinden (Afyon) 20.6.2009/000020 nolu fiş ile 160,05 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	160,05
23.6.2009/1316	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Yay Ltd. şirketinden (Malkara) 21.6.2009/000043 nolu fiş ile 167,67 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	167,67
2.7.2009/1371	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi Transfer yazan ve Arzular Petrol şirketinden (Sandıklı) 28.6.2009/36 nolu fiş ile 139,02 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	139,02
2.7.2009/1371	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Pamukkale Ltd. şirketinden (Aydın) 25.6.2009/000072 nolu fiş ile 164,02 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	164,02
2.7.2009/1371	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Sur Petrol şirketinden (Ankara) 1.7.2009/0062 nolu fiş ile 116,04 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	116,04
17.7.2009/1465	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Pamukkale Ltd. şirketinden (Aydın) 9.7.2009/000062 nolu fiş ile 154,01 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	154,01
17.7.2009/1465	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve İzmirililer şirketinden (Gaziemir/İzmir) 144,95 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	144,95
24.7.2009/1510	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Yedikardeşler Akaryakıt şirketinden (Turgutlu) 167,53 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	167,53
7.8.2009/1609	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Petrolyag şirketinden 129,40 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	129,40
7.8.2009/1609	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Denizcan Ltd. şirketinden (Aydın) 28.7.2009/000056 nolu fiş ile 152,59 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	152,59
18.8.2009/1670	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Denizcan Ltd. şirketinden (Aydın) 8.8.2009/000019 nolu fiş ile 142,61 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	142,61
18.8.2009/1670	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Yüksel petrol Ticaretten (Isparta Yolu) 10.8.2009 tarihli fiş ile 159 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	159
28.8.2009/1746	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Denizcan Ltd. şirketinden (Aydın) 19.8.2009/000056 nolu fiş ile 152,55 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	152,55
28.8.2009/1746	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Çelikkol Ltd. şirketinden (Denizli) 24.8.2009/000024 nolu fiş ile 171,86 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	171,86
9.9.2009/1831	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Gökkuşuğu Ltd. şirketinden (Aydın) 3.9.2009/5 nolu fiş ile 155,39 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	155,39
9.9.2009/1831	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Pamukkale Ltd. şirketinden (Aydın) 29.8.2009/000020 nolu fiş ile 167,82 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	167,82
16.9.2009/1871	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve İzmirililer Ltd. şirketinden (İzmir) 10.9.2009 tarihli fiş ile 90,02 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	90,02
16.9.2009/1871	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Kamacı Petrol şirketinden (Aydın) 13.9.2009/000062 nolu fiş ile 169,02 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	169,02
24.9.2009/1906	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Kırıcı Ltd.	137

	yazmıyor.	şirketinden (Afyon) 17.9.2009/00003 nolu fiş ile alınan 137 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	
9.10.2009/2007	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Denizcan Ltd. şirketinden (Aydın) 25.9.2009/000033 nolu fiş ile 150,02 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	150,02
9.10.2009/2007	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Pamukkale Ltd. şirketinden (Aydın) 1.10.2009 tarihinde 165,85 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	165,85
5.10.2009/1976	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Zafer Petrol şirketinden (Gaziantep) 30.9.2009/000028 nolu fiş ile 60 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	60
5.10.2009/1976	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Park Mirkelam şirketinden (Şanlıurfa) 30.9.2009/0004 nolu fiş ile 60,02 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	60,02
5.10.2009/1976	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Günışığı Petrol şirketinden (Şanlıurfa) 30,51 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	30,51
10.10.2009/2019	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Çelikkol Ltd.şirketinden (Saraylar) 5.10.2009/000045 nolu fiş ile 161 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	161
10.10.2009/2019	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Sur Petrol şirketinden (Ankara) 9.10.2009/0014 nolu fiş ile 159 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	159
10.10.2009/2019	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Sur Petrol şirketinden (Ankara) 13.10.2009/0010 nolu fiş ile 127,14 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	127,14
20.10.2009/2078	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Mansuroğlu Petrol şirketinden (Antakya) 29.9.2009/00131 nolu fiş ile 125 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	125
22.10.2009/2096	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Sur Petrol şirketinden (Ankara) 22.10.2009/0018 nolu fiş ile 158,07 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	158,07
22.10.2009/2096	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Akar şirketinden (Aydın) 19.10.2009/18 nolu fiş ile 122,32 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	122,32
22.10.2009/2096	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Basmacılar şirketinden (Denizli) 14.10.2009/000097 nolu fiş ile 146 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	146
4.11.2009/2173	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Pamukkale Ltd. şirketinden (Aydın) 11.10.2009/000040 nolu fiş ile alınan 164,49 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi .	164,49
4.11.2009/2173	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Sur Petrolden (Ankara) 20.10.2009/0010 nolu fiş ile alınan 165,40 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi .	165,40
4.11.2009/2173	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Kolaylı şirketinden (İzmir) 2.11.2009/000036 nolu fiş ile alınan 155,01 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	155,01
5.11.2009/2182	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Gün Ltd. şirketinden (Kastamonu) 4.11.2009/35 nolu fiş ile 20 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	20
5.11.2009/2182	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Gün Ltd. şirketinden (Kastamonu) 4.11.2009/28 nolu fiş ile 89,50 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	89,50
5.11.2009/2182	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazmasına karşın Gün Ltd. şirketinden (Kastamonu) alınan 5.11.2009/1 nolu fiş ile 100 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	100
5.11.2009/2182	Plaka yazmıyor.	Faturada DSP Genel Merkezi yazan ve İstikbal Petrolden (Isparta) 4.11.2009/34866 nolu fatura ile 160,25 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	160,25

6.11.2009/2193	Plaka yazmıyor.	Faturada DSP Genel Merkezi yazan ve Taşçı Petrol'den (Şanlıurfa) 31.10.2009/54432 nolu fatura ile 100 TL kurşunsuz benzin ile 50 TL LPG'nin hangi araca alındığının bildirilmesi.	100
6.11.2009/2193	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Sur Petrol'den (Ankara) alınan 6.11.2009/0017 nolu fiş ile 90,02 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi (Seyahat Kasım)	90,02
13.11.2009/2240	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Sur Petrol'den (Ankara) alınan 13.11.2009/0030 nolu fiş ile 176,01 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi	176,01
14.11.2009/2245	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Akçakaya Petrol'den (Tekirdağ) 13.11.2009/39 nolu fiş ile alınan 89,51 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	89,51
14.11.2009/2245	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi 34 BG 7278 yazan ve Tekirdağ Petrol'den (Tekirdağ) 11.11.2009/40 nolu fiş ile alınan 129,53 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	129,53
8.12.2009/2373	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Pamukkale Ltd. şirketinden (Aydın) 18.11.2009/000056 nolu fiş ile alınan 180,81 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	180,81
8.12.2009/2373	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Karahanlar Ltd. şirketinden (Selçuk/İzmir) 23.11.2009/2 nolu fiş ile alınan 181,99 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	181,99
8.12.2009/2373	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Jappa Petrolcülükten (Kuşadası) 6.12.2009/000024 nolu fiş ile 183,15 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	183,15
8.12.2009/2373	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve İzmirlişer şirketinden (İzmir) 7.12.2009/000101 nolu fiş ile alınan 92,02 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	92,02
8.12.2009/2373	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Pamukkale Ltd. şirketinden (Aydın) 26.11.2009/000751 nolu fiş ile 176,50 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	176,50
16.12.2009/2418	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Manavlar Petrol şirketinden (Uşak) 13.12.2009/000016 nolu fiş ile 112,05 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	112,05
16.12.2009/2418	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Öz Petrol şirketinden (Ankara) 14.12.2009/54 nolu fiş ile 164,72 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	164,72
20.12.2009/2447	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Şenol Düzenli şirketinden (Çorlu) 20.11.2009/19 nolu fiş ile 90,02 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	90,02
20.12.2009/2447	Plaka yazmıyor.	Yazar kasa fişinde DSP Genel Merkezi yazan ve Done Petrol şirketinden (İstanbul) 22.11.2009/40 nolu fiş ile 73,40 TL akaryakıtın hangi araca alındığının bildirilmesi.	73,40
		TOPLAM	11.687,64

Parti yetkilileri, kendilerine verilen süre içerisinde herhangi bir savunma yapmamışlardır.

Harcama belgelerinde, parti tarafından yapılan harcamalarla siyasi parti faaliyet ve amaçları arasındaki ilişkinin kurulması gerekmektedir. Söz konusu ilişki harcama belgelerinden anlaşılmadığı gibi, Partiye açıklama için sorulan sorulara da cevap verilmemiştir. Parti adına kayıtlı araçlar ile parti tarafından kiralanana veya partiye tahsis edilen araçların dışındaki araçların akaryakıt, tamir-bakım ve vergi vb. giderleri parti bütçesinden karşılanamaz. Dolayısıyla, parti araçlarına (kiralama-mülkiyet-tahsis) yapılan giderler haricindeki giderlerin parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün değildir. 11.687,64 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

6- Yevmiye Defterinde gider olarak kaydedilen bazı tutarlara ait fatura veya fatura yerine geçen belgeler bulunmamaktadır. Gider kaydedilen tutarlara ait fatura veya fatura yerine geçen belgelerin gönderilmesi istenmiştir.

Yevmiyeye Gider Yazılıp Belgesi Olmayanlara Ait Liste Tablo-1

Yevmiye Tarih ve No	Tutar	Firma ve Kayıt Bilgileri
23.1.2009/210	206,5	Atisan firmasının 23.1.2009/F64624 nolu faturası bulunmamaktadır.
29.1.2009/259	160,01	Önder Ticarete ait 23.1.2009/360000 nolu fatura bulunmamaktadır.
30.1.2009/275	304,97	Nuray Otomotive ait 30.1.2009/018953 nolu fatura bulunmamaktadır.
27.4.2009/980	2.400,00	Kırklareli Yakıt'a ödeme ile ilgili fatura bulunmamaktadır.
30.10.2009/2150	788,75	Ekan Turizme ait 30.10.2009/023622 nolu fatura bulunmamaktadır.
2.11.2009/2163	566,75	Ekan Turizme ait 2.11.2009/023670 nolu fatura bulunmamaktadır.
TOPLAM	4.426,98	

Parti yetkilileri, kendilerine verilen süre içerisinde herhangi bir savunma yapmamışlardır.

2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinde, beş (2009 yılı için 60,72TL) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli ve kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında ise (Ek fıkra: 13/2/2011-6111/180 md.) "*Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilemediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir.*" hükmü yer almaktadır.

Parti yetkilileri yukarıda ayrıntısı verilen giderlere ilişkin fatura aslını eklememişlerdir. Fatura ve serbest meslek makbuzu aslı veya 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na uygun düzenlenmiş belgeler (gider pusulası) olmaksızın gerçekleştirilen giderin, söz konusu Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir. Fatura veya fatura yerine geçen belgeler olmadan ödeme yapılması nedeniyle toplam 4.426,98 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

7- Tablolarda istenen belgelerin gönderilmesi istenilmiştir.

Tablo-1

Yevmiye Tarih ve No	İçerik	Tutar	İstenen
30.3.2009/805	Ajans Ege Ltd. şirketinin faturası 33.020,06 TL olduğu halde, 57.230 TL ödenmiştir. Tutarsızlığın nedeni?	24.209,94	Fatura ile ödeme arasında ki tutarsızlığın nedeni?

Tablo-2

Yevmiye Tarih ve No	Kiralayanın Adı	İçerik	Tutar	İstenen
28.9.2009/1928		Sözleşme ve dekont yok. Afyon Emirdağ İlçe Başkanlığı kira ödemesi.	3.120	Sözleşme ve dekont

Parti yetkilileri, kendilerine verilen süre içerisinde herhangi bir savunma yapmamışlardır.

Harcamalara ait tevsik edici belgelerin muhasebe fişlerine eklenmediği görülmüştür. Fatura ve serbest meslek makbuzu aslı veya 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na uygun düzenlenmiş belgeler (gider pusulası) olmaksızın gerçekleştirilen giderin, söz konusu Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir. Fatura veya fatura yerine geçen belgeler olmadan veya fatura tutarını aşan miktarda ödeme yapılması nedeniyle toplam 27.329,94 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir

8- Aşağıda yer alan davetiyelerin Parti tarafından alınma nedeninin bildirilmesi istenmiştir.

Gider Makbuzları İle Yapılan Ödemeler

Yevmiye Tarih ve No	Gider Makbuz Tarih ve No	Hizmet Alınan Kişi	İçerik	Tutar
20.1.2009/167	20.1.2009/0284	Faruk Sofuoğlu	Adeti 20 TL'den 36 adet davetiye bedeli olarak ödenen	720
4.3.2009/575	4.3.2009/0285	Vedat Tatar (Başbakanlık Lojmanları R Blok)	Adeti 10 TL'den 10 adet davetiye bedeli olarak ödenen	100
			TOPLAM	820

Parti yetkilileri, kendilerine verilen süre içerisinde herhangi bir savunma yapmamışlardır.

Yapılan harcamalar, ilgili etkinliklere katılım bedeli niteliğinde olmayıp, çeşitli kişilere destek niteliğinde harcamalardır. Söz konusu harcamalar, siyasi parti faaliyetlerinden kaynaklanan harcamalar olmayıp, bu harcamaların siyasi parti amaçlarıyla bağlantısı da kurulmamıştır. Kişilere yapılan ödemelerin siyasi parti faaliyetleriyle ilgisi görülmediğinden, 820,00 TL tutarında Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

21. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

22. Partinin 2009 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 11.878.208,24 TL olup bunun 2.042.807,17 TL'si genel yönetim giderlerinden, 9.613.966,00 TL'si seçim, propaganda giderlerinden, 500,00 TL'si verilen iş avanslarından, 220.935,07 TL'si geçmiş yıl borçlarından oluşmaktadır. Gelecek yıla devreden nakit (kasa/banka) tutarı 77.321,16 TL'dir.

23. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

24. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

25. Demokratik Sol Partinin sunmuş olduğu defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemelerde Parti Genel Merkezinin 2009 yılında herhangi menkul kıymet ve hak ediniminde bulunmadığı, edinilen 29.319,76 TL tutarındaki taşınır mal ve 267.925,00 TL değerindeki taşınmaz mal ediniminin ise Kanun'a uygun sonucuna varılmıştır.

26. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

IV- SONUÇ

Demokratik Sol Partinin 2009 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak partinin amaçlarına uygun olmayan ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 48.788,22 TL karşılığı Parti mal varlığının, 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesi uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

2- Partinin 2009 yılı kesin hesabında gösterilen 16.380.118,12 TL gelir toplamının, 42.639.525,91 TL gider toplamının, 23.608.798,35 TL gelecek yıla devreden nakit miktarının, Hazineye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 22.12.2016 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Esas Sayısı : 2010/50 (S.P.M.D.)

Karar Sayısı : 2016/40

KARŞIOY YAZISI

1. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesinde, siyasi partilerin genel başkanlarının, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine vermeleri gerektiği öngörülmüştür. Aynı mahiyetteki bir hüküm 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 55. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer almaktadır.

2. Anayasa Mahkemesine gelen her türlü işler gibi siyasi parti mali denetimleri de "ilk inceleme" ve "esas inceleme" aşamalarından geçerek karara bağlanmaktadır. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 56. maddesinde düzenlenmiş olan siyasi parti mali denetimlerinde ilk ve esas inceleme usulünde herhangi bir süre öngörülmemiştir.

3. Mali denetimi yapılan Partinin inceleme yılına ait hesaplarının ilk ve esas incelemesi ancak bugün, yani 2016 yılı Aralık ayında yapılmıştır. Bu durumda, denetimi yapılan Parti'nin geçmiş yıllara ait mali denetimlerinin ilk ve/veya esas incelemelerinin kesin karara bağlandığı tarih itibarıyla, denetim yılına ait kesin hesapların Anayasa Mahkemesine sunulmasından itibaren beş yıl müddetle sonuçlandırılmadığı açıktır.

4. Anayasa'da öngörülen siyasi parti mali denetimi kurumunun amaçlarına, hukukun genel ilkelerine ve korunmak istenen demokratik değerlere bakıldığında, herhangi bir Devlet katkısı da almayan partilerin mali denetimlerinin ait olduğu yıldan çok uzun zaman geçtikten sonra yapılmasının hangi üstün hukuki yarara hizmet ettiğini anlamak güçtür. Bu nedenle, büyük gecikmelerle yapılan bu tür mali denetimlerin karara bağlanması

ve denetime bağı hukuki sonuçlar çıkarılması yerine, dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir. Bu konudaki gerekçelerimiz kısmen daha önceki mali denetimlere ilişkin karşıoy yazılarımızda da açıklanmıştır (S.P.M.D., E:2009/37, K:2014/86, 30.01.2015 tarihli ve 29252 sayılı Resmî Gazete; S.P.M.D. E:2001/20, K:2009/48, 26.11.2009 tarihli Resmi Gazete).

5. Konunun hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuk güvenliği ve adil yargılanma hakkına aykırılık içeren boyutları bulunduğu kadar, siyasi parti özgürlüğüne yapılmış bir temel hak ihlali de söz konusu olabilecektir. Bunun nedenleri aşağıda açıklanmıştır.

6. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel bir ögesinin de hukuk güvenliği olduğu, Anayasa Mahkemesinin de birçok kararında vurgulanmıştır.

7. Yasaların toplum hayatında hangi işlem veya eylemleri yaptırırma bağladığı, hangi eylemlerin suç veya kabahat oluşturdukları, kasıtlı veya kusurlu olarak meydana gelen hukuka aykırılıkların hangi sonuçları doğuracağı, bu konularda hangi işlemlerin kimler tarafından yapılacağı, kusurlu eylemin ne zamana kadar soruşturulacağı ve kovuşturulacağı, yasalarda ve Anayasa ile yasaların verdiği yetkiye dayanarak gerçekleştirilmiş alt düzenlemelerde açıkça belirtilmiş olmalıdır. Aksi takdirde hukuki öngörülebilirlikten ve hukuk güvenliğinden söz edilemez.

8. Siyasi partilerin mali denetimi, Anayasa'da, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nde düzenlenmiştir. Mevzuatta, mali denetimin prosedürü hakkında ayrıntılı hükümler yer almakla birlikte, sürelerle ilgili hükümler sadece 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun belge saklama yükümlülüğüne ilişkin 69. ve 70. maddelerinde yer almaktadır. Buna göre, siyasi partilerin gelir ve gider belgelerini saklama yükümlülüğü, Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili siyasi partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır. İptal ve itiraz davalarındakinin aksine, mali denetimlerde ilk incelemenin hangi süre içinde yapılacağı 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunun'da belirtilmediği gibi, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunda da belirtilmemiştir. Buna göre, belge saklama yükümlülüğü, başlangıcı belirsiz ve öngörülemeyen bir tarihe endekslenmek suretiyle, belirsiz bir süre boyunca ötelenmektedir.

9. Öte yandan, mevzuatta, siyasi partilerin hesaplarını, hesap yılını takip eden Haziran ayının sonuna kadar Anayasa Mahkemesine vermeleri öngörülmüş olmakla birlikte, denetimin hangi sürede karara bağlanacağı hakkında da tabiatıyla bir hüküm bulunmamaktadır.

10. Hukuk güvenliğinin gereği olan öngörülebilirlik ilkesi, kişilerin belirsiz sürelerle denetlenme ve muhtemel bir para cezasına çarptırılma tehdidi altında tutulmalarına olanak vermez. Nitekim hukukumuzda gerek 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile gerek Ticaret Kanunu'ndaki hükümlerle, belge saklama ve kamu alacağından sorumlu olma konusunda kişiler lehine çeşitli güvenceler getirilmiştir. Buna göre, belge saklama ve saklanmayan belgelerden dolayı mesul tutulma konusunda hukuk sistemimizdeki düzenlemelerde, birbirine benzer şekilde beş yıllık süreler öngörülmüştür. Ancak, siyasi partilerin mevzuatta bu tür güvenceleri bulunmamaktadır, çünkü ilk incelemenin yapılması ve esasın karara bağlanması, tamamen ucu açık bir sürece tabi tutulmuştur.

11. Hukuk güvenliğine aykırı olan ve 12 Eylül 1980 askeri rejiminin ürünü olan yasadan kaynaklanan bu durumun mevzuat değişiklikleriyle bu güne kadar düzeltilmemesi karşısında, Anayasa Mahkemesinin içtihat tesis etme yoluyla siyasi parti mali denetimlerini hukuk devleti esaslarına uygun hale getirmesi mümkündür ve bu nedenle beş yıl veya daha eski yıllara ait mali denetimlerin işlemde kaldırılmasına karar verilmesi gerekirdi. Ancak bu yola da gidilmediğinden, beş yıl ve daha fazla zaman geçmiş evrak üzerinden mali denetim yapılmasına devam edilmektedir. Bu yöndeki uygulama, Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan demokratik hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

12. Siyasi partiler, Anayasa'nın ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) güvencesi altında olduğundan, şu hususların da belirtilmesi yerinde olur:

13. Anayasa'nın 67. maddesinde seçme ve seçilme hakkı ile bir siyasi parti içinde faaliyette bulunma hakkı, 68. maddesinde siyasi parti kurma hakkı düzenlenmiş; yine 68. maddede siyasi partilerin demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları oldukları belirtilmiştir. AİHS'nin örgütlenme özgürlüğüne ilişkin 11. maddesi de siyasi parti faaliyetlerini güvence altına almaktadır.

14. Zaman sınırlamasına ve yasa ile belirlenmiş sürelerle tabi olmayan bir şekilde mali denetim yapılması ve bunun sonucunda, geçmiş yıllara ait harcama belgelerinin usulüne uygun olarak sunulmadığı gerekçesiyle, yine üst sınırı da olmaksızın, belirsiz miktarlarda para cezası (Hazineye irat kaydı) kesilebilmesi, denetim yılına ait bulgulardan hareketle çeşitli suç duyurularında bulunulması, siyasi faaliyet ve siyasi parti özgürlüğüne yapılmış bir müdahaledir.

15. Siyasi Parti özgürlüğüne yapılan müdahalenin, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtildiği şekilde, yasa ile yapılması, demokratik bir toplumda zorunlu olması ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaması gerekmektedir.

16. Mali denetim, siyasi parti faaliyetlerine yapılmış bir müdahale olmakla birlikte, demokratik bir toplumda zorunlu olduğu açıktır. Ancak, siyasi parti mali denetimlerinin ucu açık, yani yasa ile belli sürelerle bağlanmamış bir uygulama kapsamında gerçekleştirildiği, bu konuda yeterli yasal çerçeve bulunmadığı, kıyas yoluyla uygulanabilecek mevzuat hükümlerinin de Anayasa Mahkemesince resen uygulanmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda siyasi parti faaliyetlerine yapılmış müdahalenin, demokratik bir toplumda zorunlu olsa bile, "yasa ile düzenlenme" koşuluna uyduğu söylenemez.

17. Öte yandan, vergi alacaklarının dahi 5 yılda zamanaşımına uğradığı bir hukuk düzeninde bir siyasi partinin kamu hazinesine bir borcu olmadığı halde mali bir cezaya çarptırılmasında ölçülülük bulunmadığı açıktır. Diğer bir ifadeyle, siyasi partilerin hesaplarının denetlenmesindeki kamu yararı ve siyasi parti mali denetimi için demokratik bir toplumda bulunan zorunluluk ile uzun ve belirsiz süreler sonunda yaptırımlara maruz kalmamayı gerektiren hukuk güvenliği arasında olması gereken adil ve makul denge ortadan kalkmış olmaktadır.

18. Bu nedenle beş yıldan sonra yapılan denetimlerin, buna bağlı suç duyurularının ve irat kaydı kararlarının, hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu kadar, Anayasa'nın 68. maddesine de aykırı olduğuna ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 11. maddesinin ihlalini oluşturduğuna şüphe bulunmamaktadır.

19. Anayasa Mahkemesinin yaptığı mali denetim, dosya üzerinden yapılan, temyiz ve itirazı kabil olmayan bir yargısal işlemdir. Anayasa Mahkemesinin siyasi parti mali denetimini bir dava olarak kabul edip etmemesi, siyasi partinin yararlanması gereken örgütlenme özgürlüğü yönünden önemli değildir. Sonuç olarak hakkında fiilen mali ceza yaptırımları uygulanacak olan tüzel kişi sıfatıyla, denetlenen partinin, Anayasa'nın 36. ve AİHS'nin 6. maddelerinde yer alan adil yargılanma hakkının kapsamı içinde olan ilke ve güvencelerden yararlanması gerekir.

20. Anayasa'nın 36. ve AİHS'nin 6. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında, makul sürede yargılanma da bulunmaktadır. Her türlü ölçüte göre, dosya üzerinden ve tek dereceli olarak yapılan mali denetimlerin beş yıl veya daha uzun sürelerde karara bağlanmasının makul ve haklı bir nedeni olamayacağından, adil yargılanma hakkının da bir ihlalini oluşturduğu açıktır.

21. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, "Cumhuriyet Halk Partisi/Türkiye-19920/13" davasında, her ne kadar başvuru partinin "açık duruşma yapılmadığı" ve "temyiz hakkı bulunmadığı" yolundaki itirazlarını adil yargılanma hakkı kapsamında kabul edilebilir bulmamış ise de, denetimin uzun sürmesini "Sözleşmenin 11. maddesi kapsamındaki örgütlenme özgürlüğüne yapılmış ölçüsüz bir müdahale" olarak değerlendirmiş ve bu konuda adil yargılanma kapsamında ayrıca inceleme yapılmasına gerek bulunmadığına hükmetmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin uzun bulduğu denetim süresinin iki yıl olduğunu da kaydetmek gerekir. AİHM'nin değerlendirmesi bir bütün halinde şu şekildedir:

"97. Mahkemeye göre, Anayasa Mahkemesi tarafından uygulanan hukuka uygunluk koşullarının öngörülemezliğinin neden olduğu yasal belirsizlik, kanunda belirlenen kanunda belirlenen herhangi bir süre sınırı olmadığı dikkate alındığında, denetim usulünde karşılaşılan gecikmeler nedeniyle daha da artmıştır. Mahkeme bu bağlamda, yazılı usule dayanarak tüm denetimi gerçekleştiren Anayasa Mahkemesinin, 2008 hesaplarına ilişkin denetimi tamamlamasının üç yıl, 2009 hesaplarını tamamlamasının ise iki yıl sürdüğünü kaydetmiştir. Başvuran parti için önemli mali menfaatlerin söz konusu olduğu dikkate alındığında, Anayasa Mahkemesinin, sonraki yıllarda benzer giderler için yaptırımlarla karşı karşıya kalmasını engellemek amacıyla başvuran partiye tutumunu düzenleme imkanı sağlamak üzere, denetimi vaktinde tamamlamak için hususi özen göstererek hareket etmesi gerekirdi".

22. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararına hakim olan düşünceler, ilke itibariyle denetlenen partinin durumuna uygulanabilecek niteliktedir.

Bu ve yukarıda açıklanan diğer nedenlerle, denetlenen Parti hakkındaki çoğunluk kararına katılmıyorum.